

s e s framställning till Ålands landsting med

№ 11/1955.

förslag till landskapslag om tillämpning av

lagen om förlängning av jordlegoförhållanden

i vissa fall.

Den 22 juni 1945 utfärdades i riket en lag om förlängning av

jordlegoförhållanden i vissa fall. (586/45). Såsom motiv härför å-

beropades att arrendatorerna i många fall kunde råka i svår ekono-

misk situation om legoavtalen skulle upphöra att gälla och att så-

dan lagstiftning planerades, som skulle medge tvångsinlösen av så-

dana arrendeområden. Vid denna tidpunkt var emellertid utredningen

på ett sådant stadium, att varken slutliga uppgifter om arrendeom-

rådenas antal eller förslag till sådan lagstiftning kunde uppgöras

inom de närmaste åren, varför denna undantagslag borde stiftas för

att inte legoavtalen under mellantiden skulle kunna sägas upp eller

upphöra genom legotidens utgång. I sin slutliga utformning blev la-

gen antagen för åren t.o.m. 1950. Då utredningen och därav beroende

lagförslag inte sedermera kunde framläggas inom denna tid förläng-

des lagens giltighetstid till utgången av år 1955 genom en ändring

av den 14 oktober 1949 (648/49) och i år har till riksdagen över-

295
lämnats en proposition om ytterligare förlängning (№ 30) till utgången av år 1960.

Lagen den 22.6.1945 har tillkommit i den ordning, som stadgas i § 67 riksdagsordningen eller m.a.o. i grundlagsenlig ordning. I lagen ingår nämligen stadganden, som innebära en avvikelse från grundlagens stadganden för tryggande av den enskilda äganderätten. Ett sådant lagstiftningsförfarande innebär likväl inte att Landstinget skulle undandragas lagstiftningsrätt på området såvitt detsamma faller inom Landstingets lagstiftningsbehörighet. Landstinget är också berättigat att göra samma avvikelse från de medborgerliga rättigheterna blott Landstinget icke går längre i avvikelsen än vad riksdagen gjort. Enligt vedertagen tolkning kan Landstinget även göra en mindre avvikelse än riksdagen gjort, t.ex. i det aktuella fallet minska landskapslagens tillämpningsområde till blott någon viss grupp av arrendelägenheter (se t.ex. Tollet-Uggla s.39-40 och där upptagna hänvisningar).

Enligt den nya självstyrelselagen gäller 1945 års lag i landskapet jämte ändringen av år 1949 på den grund, att detta lagstiftningsområde inte hörde landskapet till före nya självstyrelselagens tillkomst och att sådan lag efter den 1.1.1952 fortfar att gälla i land-

296
Bilaga I.

L A G

om förlängning av jordlegoförhållanden i vissa fall.

Given i Helsingfors den 22 juni 1945.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt i 67 § i riksdagsordningen föreskrives, stadgas:

§ 1.

Därest legoförhållande, som vid denna lags ikraftträdande var gällande beträffande torp, landbolägenhet eller område eller tomt, som upplåtits för bostadsändamål och bebyggt eller avsetts att bebyggas med legotagarens egna byggnader, till följd av uppsägning eller legotidens utgång upphör före den 31 december 1955, fortbestår legoförhållandet intill sagda dag. Lag samma vare beträffande fristående, för odlings- eller betesändamål utarrenderat område eller del därav, såframt legotagaren tidigare tillhörig lägenhet i enlighet med kolonisationslagen av den 6 november 1936 (332/36) kan tilldelas tillskottsjord och det utarrenderade området eller del därav på grund av sitt läge är lämpligt som tillskottsjord till sagda lägenhet samt dessa båda tillsammans högst bilda en i 6 § kolonisationslagen avsedd odlingslägenhet.

Vad i 1 mom. är stadgat skall äga motsvarande tillämpning på legoförhållande, som vid den i början nämnda tidpunkten varit i kraft beträffande område, vilket upplåtits på arrende åt ideell förening eller sammanslutning och är bebyggt med sådan tillhöriga byggnader.

I det fall, att legotagaren avlidit eller avlider, fortbestår legoförhållandet under den i 1 mom. nämnda tiden, om legotagaren efterlämnat änka eller bröstarvinge eller annan vid legotagarens fränfälle till hans hushåll hörande rättsinnehavare.

§ 2.

Vad i 1 § är stadgat, skall äga tillämpning även i det fall, att legoförhållandet före denna lags ikraftträdande borde anses hava upphört till följd av uppsägning eller legotidens utgång, men legotagaren eller hans i 1 § 2 mom. nämnda rättsinnehavare vid sagda tidpunkt med stöd av legoförhållandet likväl fortfarande fått besitta legoområdet.

§ 3.

Har beträffande i 1 § omförmält fristående, för odlings- eller betesändamål utarrenderat område den 1 augusti 1939 under minst fem års tid ett legoförhållande varit gällande, vilket av annan orsak än i stöd av avtal mellan parterna eller domstols utslag upphört före denna lags ikraftträdande, och är området vid lagens ikraftträdande fortfarande i legogivarens eller hans rättsinnehavares omedelbara besittning samt hava å detsamma icke efter legoförhållandets upphörande uppförts byggnader eller vidtagits andra avsevärda förbättringar, äge denna lag tillämpning jämväl på sagda legoförhållande.

Vad i 1 mom. är sagt, lände även till efterrättelse, då däri omförmäld legogivare eller hans rättsinnehavare i stöd av kortfristigt avtal överlätit området i någon annans besittning, efter det sistnämnda avtal utlupit.

§ 4.

Legoförhållande må likväl icke enligt denna lag förlängas mot legotagarens vilja.

Därest legoförhållande, på vilket stadgandena i 1 § böra tillämpas har avseende på stad eller köping tillhörig jord och legoförhållandet försvårar genomförandet av fastställd stadsplan, kan lantbruksministeriet på villkor, som av detsamma prövas erforderliga, berättiga staden eller köpingen att helt eller beträffande viss del av den arren-

derade jorden uppsäga legoförhållandet.

§ 5.

För den tid legoförhållande i stöd av denna lag förlängts, skall för legoområdet erläggas legoavgift, som, därest sakägarna icke där- om överenskomma, bestämmes av kolonisationsnämnden i enlighet med vad på orten bör anses skäligt.

§ 6.

Denna lag gäller icke jordlegoförhållanden, som uppkommit genom att staten tillhörig eller i statens besittning varande mark uthyts.

§ 7.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag må, vid behov utfärdas av lantbruksministeriet.

Helsingfors den 22 juni 1945.

REPUBLIKENS PRESIDENT

MANNERHEIM

Minister Emil Luukka.

1955 års riksdag № 30.

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ändring av lagen om förlängning av jordlegoförhållanden i vissa fall.

I enlighet med lagen den 22 juni 1945 om förlängning av jordlegoförhållanden i vissa fall (586/45) förlängdes närmast sådana legoförhållanden, som vid denna lags ikraftträdande voro gällande beträffande torp, landbolägenhet eller område eller tomt, som upplåtits för bostadsändamål och bebyggts eller avsetts att bebyggas med legotagarens egna byggnader, till den 31 december 1950. I nämnda lag avsedda legoförhållanden förlängdes sedermera genom lagen den 14 oktober 1949 till den 31 december 1955. Då lagstiftningen angående inläsen av legoområden ännu icke hunnit utarbetas och då det fortfarande är oundgängligt att förhindra arrendatorerna att bli vräkt från sina områden, för att de ändamål icke skola äventyras, som eftersträvas genom den nya lagstiftning om legoområden, som är under beredning, blir det nödvändigt att ytterligare förlänga uti ifrågavarande lag avsedda legoförhållanden till utgången av år 1960.

Med stöd av vad ovan anförts förelägges Riksdagen till antagande ett sålydande lagförslag:

L A G

angående ändring av lagen om förlängning av jordlegoförhållanden i vissa fall.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt 67 § riksdagsordningen föreskriver, skall 1 § lagen den 22 juni 1945 om förlängning av jordlegoförhållanden i vissa fall, sådant detta lagrum lyder i lagen den 14 oktober 1949 (648/49) erhålla följande ändrade lydelse:

Därest legoförhållande, som vid denna lags ikraftträdande var gällande beträffande torp, landbolägenhet eller område eller tomt, som upplåtits för bostadsändamål och bebyggt eller avsetts att byggas med legotagarens egna byggnader, till följd av uppsägning eller legotidens utgång upphör före den 31 december 1960, fortbestår legoförhållandet intill sagda dag. Lag samma vare beträffande fristående, för odlings- eller betesändamål utarrenderat område eller del därav, såframt legotagaren tidigare tillhörig lägenhet i enlighet med kolonisationslagen av den 6 november 1936 (332/36) kan tilldelas tillskottsjord och det utarrenderade området eller del därav på grund av sitt läge är lämpligt som tillskottsjord till sagda lägenhet samt dessa båda tillsammans högst bilda en i 6 § kolonisationslagen avsedd odlingslägenhet.

Vad i 1 mom. är stadgat skall äga motsvarande tillämpning på legoförhållande, som vid den i början nämnda tidpunkten varit i kraft beträffande område, vilket upplåtits på arrende åt ideell förening eller sammanslutning och är bebyggt med sådan tillhöriga byggnader.

I det fall, att legotagaren avlidit eller avlider, fortbestår legoförhållandet under den i 1 mom. nämnda tiden, om legotagaren efterlämnat änka eller bröstarvinge eller annan vid legotagarens fränfälle till hans hushåll hörande rättsinnehavare.

Helsingfors den 18 februari 1955.

Republikens President

J.K. PAASIKIVI.

Lantbruksminister Viljami Kalliokoski.

skapet intill dess den upphäves genom landskapslag (slutstadgandet i självstyrelselagen). Enligt vedertagen praxis bör emellertid inte en senare tillkommen ändring av sådan lag lända till tillämpning med mindre Landstinget recipierat densamma. På grund härav kommer man till det resultatet, att lagen av den 22.6.1945 upphör att gälla i landskapet med 1955 års utgång.

Landskapsstyrelsen anser, att det vore av vikt, att ifrågavarande jordlegoförhållanden också i landskapet skulle bli bestående till dess den planerade nya kolonisationslagstiftningen kan träda i kraft. Ett lagförslag av detta innehåll bör emellertid behandlas under innevarande session om detsamma skall träda i kraft före årets utgång. Därav följer den olägenheten, att motsvarande lag i riket ännu inte blivit antagen av riksdagen, varför en ändring av det inpropositionen ingående förslaget kunde medföra, att landskapslagen måste förfalla, om den innehåller samma stadganden som regeringens förslag. Landskapsstyrelsen har därför ansett lämpligare att ge förslaget nedanstående formulering ehuru en fullständig landskapslag hade varit praktiskt bättre. Olägenheten härav kan elimineras vid publiceringen genom att avtrycka rikets lag som bilaga till landskapslagen.

På grund av det anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga

Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om förlängning av jordlegoförhållanden i vissa fall i landskapet

Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

§ 1.

Vad i lagen den 22 juni 1945 om förlängning av jordlegoförhållan-

den i vissa fall (586/45) med beaktande av senare tillkomna ändringar

är stadgat skall jämväl lända till tillämpning i landskapet Åland.

§ 2.

Vad i den i § 1 nämnda lagstiftningen är sagt om jordlegoförhål-

landen på staten tillhörig eller i statens besittning varande mark

skall jämväl tillämpas på jordlegoförhållanden på landskapet Åland

tillhörig mark.

§ 3.

Denna landskapslag skall hava samma giltighetstid som den i § 1

nämnda lagstiftningen.

Mariehamn, den 8 mars 1955.

Lantråd

Hugo Johansson.

Landskapssekreterare

Rolf Sundman.

t.f.

7/1955.

LAGUTSKOTTETS betänkande N: 7/1955 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om tillämpning av lagen om förlängning av jordlegoförhållanden i vissa fall.

Förenämnda framställning, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, har utskottet behandlat och får för landstinget värdsammast framhålla följande:

Syftemålet med förlängningen är att mot vräkningsrisker trygga innehavare av legoområden, som upplåtits för bebyggelse och redan bebyggs eller äro avsedda att bebyggas med legotagarens egna byggnader.

Utskottet är fullt ense med landskapsstyrelsen därom, att legotagarnas i landskapet intressen böra tillvaratas i lagstiftningsväg, liksom även därom att arrendatorerna på staten tillhöriga och i dess besittning varande marker samt på landskapet tillhöriga lägenheter och marker skola få åtnjuta samma rättsskydd som övriga legotagare.

Däremot kan utskottet icke gilla den form, som landskapsstyrelsen givit sitt lagförslag. Då nämligen landskapet enligt självstyrelselagens § 13 punkt 8) tillkommer lagstiftningsrätt ifråga om jord- och tomtlegorätten, såsom landskapsstyrelsen i sin motivering till lagförslaget påvisat, borde denna rätt i allmänhet utnyttjas genom stiftande av egna, efter förhållandena lämpade landskapslagar, särskilt i fall, då självständiga landskapslagar utan större svårigheter kunna utarbetas. I anseende härtill och då det kan vara betänkligt att, såsom nu föreslås, på förhand acceptera en rikslagstiftning, varom landstinget saknar säker kännedom, har utskottet omarbetat lagförslaget. Därvid har utskottet ur lagtexten strukit vissa stadganden, som för legotagarnas i landskapet vidkommande sakna praktisk betydelse, samt utelämnat § 2 i landskapsstyrelsens lagförslag och § 6 i rikslagen, av vilka stadganden det förstnämnda tydligen är avsett att upphäva det senare. Därmed uppnås syftemålet, att landskapslagen blir gällande även ifråga om jordlegoförhållandena på såväl statens som landskapets marker, ty dessa försätts icke i undantagsställning.

Hänvisande till ovan sagda och då de särskilda lagrummen ej tarva närmare motivering får utskottet värdsammast föreslå,

att landstinget ville antaga nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om förlängning av jordlegoförhållanden i vissa fall i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

§ 1.